

SISTEME dinamice

SEMINAR 1 - SEMINAR 4

ECUAȚIA DIFERENȚIALĂ DE ORDINUL 1

$$y' = f(x, g(x))$$

I: Ecuații cu variabile separabile $y'(x) = f(x) \cdot g(y(x))$

- împart la $g(y)$ care e diferit de 0 (pt $g(y) = 0 \Rightarrow$ soluții singulare)
- schimb notăția derivatei
- integrează ambele părți, o calculează pe cea din dreapta $\Rightarrow$ soluția implicită
- aplică inversa funcției din stanga, scut $y \Rightarrow$ soluția explicită (după ce calculezi)

II: Ecuații omogene în sens Euler $y' = g(x, y)$

- duc la culo de forma $y' = f\left(\frac{y}{x}\right)$
- fac substituția $z(x) = \frac{y(x)}{x}$, $y = z(x) \cdot x$ $y' = z'(x)x + z(x)$
- separ $z'(x)$ $\Rightarrow$ EVS, afu z și apoi y

ex $2x^2 y' = x^2 + y^2$

$$y' = \frac{x^2 + y^2}{2x^2}$$

$$y' = \frac{1}{2} \left(1 + \left(\frac{y}{x}\right)^2 \right)$$

Fac substituția: $y = x \cdot z$

$$z'x + z = \frac{1}{2} (1 + z^2)$$

$$z' = \underbrace{\frac{z^2 - 2z + 1}{2}}_{g(z)} \cdot \underbrace{\frac{1}{x}}_{q(x)} \quad (\text{EVS})$$

(curău time de $f(z)$)

III: ECUAȚII LINIARE $y' + P(x)y = Q(x)$

PASUL 1: rezolv ecuația omogenă $\Rightarrow$ soluția y_0

PASUL 2: dat o soluție particulară în y_0 înlocuim pe C cu $C(x)$ și îl afu $\Rightarrow y_p$

PASUL 3: soluția generală e $y_0 + y_p$

ex $y' + y \cdot \tan x = \frac{1}{\cos x} \quad (\dots)$

$$\Rightarrow y_s = y_0 + y_p$$

$$y_s = \cos x + \sin x$$

$$y_0 = \cos x$$

$$\Rightarrow y_p = C(x) \cos x$$

• înlocuim y_p în ecuația inițială

$$y_p' = C'(x) \cos x - C(x) \sin x$$

$$\Rightarrow C'(x) \cos x - C(x) \sin x + C(x) \sin x = \frac{1}{\cos x}$$

$$C'(x) = \frac{1}{\cos^2 x}$$

$$C(x) = \int \frac{1}{\cos^2 x} dx$$

$$\Rightarrow y_p = \tan x \cdot \cos x = \sin x$$

ECUAȚII DIFERENȚIALE DE ORDINUL 2

Obs: când avem o ecuație de forma $y'' = f(x)$ soluția este $\int \int x^2$

$$y''(x) = f(x, y')$$

- reducem ordinul prin substituția $y'(x) = z(x)$
- ajungem la $z'(x) = f(x, z)$ - ajungi ori la ESU, EC lin sau în sens Euler.

ex

$$xy'' + y' + x = 0$$

$$\text{facem substituția } y' = z$$

$$\Rightarrow xz' + z + x = 0$$

$$xz' = -z - x$$

$$z' = -\frac{z}{x} - 1 \quad (\text{Ecuație Euler})$$

- egalăm cu 0 și încercăm să rezolvăm

$$z' = -\frac{z}{x}$$

$$\frac{dz}{z} = -\frac{1}{x} dx$$

$$\frac{dz}{z} = -\frac{1}{x} dx \quad | \int ()$$

$$\ln(z) = -\ln(x) + C_1$$

$$\ln(z) = -\ln(x) + \ln(C)$$

$$z = \frac{C}{x}$$

- determinăm o ecuație particulară

$$z = \frac{C(x)}{x} \Rightarrow z' = \frac{C'(x)x - C(x)}{x^2}$$

$$\Rightarrow \frac{C'(x)x - C(x)}{x^2} + \frac{C(x)}{x^2} = -1$$

$$C'(x)x - C(x) + C(x) = -x^2$$

$$C'(x)x = -x^2$$

$$C(x) = -\frac{x^2}{2}$$

$$z_p = -\frac{x^2}{2} \cdot \frac{1}{x} = -\frac{x}{2}$$

- aflăm y după

$$y' = -\frac{x}{2} + \frac{C}{x} \quad | \int () dx$$

$$y = -\frac{x^2}{4} + C_1 \ln|x| + C_2$$

ECUAȚII LINIARE DE ORD 2 CU COEFICIENTI CONSTANȚI

$$y'' + ay' + by = f(x)$$

PAS 1: adaptăm ecuația ca să: $h^2 + ah + b = 0$

PAS 2: determinăm soluțiile

PAS 3: caz 1: $h_1 \neq h_2 \in \mathbb{R} \quad (\Delta > 0)$

$$y_1(x) = e^{h_1 x} \quad y_2(x) = e^{h_2 x}$$

caz 2: $h_1 = h_2 \in \mathbb{R} \quad (\Delta = 0)$

$$y_1(x) = e^{h_1 x} \quad y_2(x) = x \cdot e^{h_1 x}$$

caz 3: $(\Delta < 0) \quad h_{1,2} = \alpha \pm i\beta$

$$y_1(x) = e^{\alpha x} \cdot \sin \beta x \quad y_2(x) = e^{\alpha x} \cdot \cos \beta x$$

PAS 4: soluția generală e $y = y_1 C_1 + y_2 C_2$

Cazuri speciale de determinare a lui y_p :

1) dacă $f(x)$ - polinom (inclusiv gradul 0) - caut

a) $b \neq 0 \Rightarrow y_p = Q_m(x)$

b) $b = 0 \Rightarrow y_p = x \cdot Q_m(x)$

} caut un polinom de gradul alui f pt care să fie soluție.

2) $f(x) = e^{hx} \cdot P_m(x)$

a) h - nu e soluție a ec. car: $y_p = e^{hx} \cdot Q_m(x)$

b) h - soluție: $y_p = x^p \cdot e^{hx} \cdot Q_m(x)$ p - ordinul de multiplicitate a lui h

3) $f(x) = e^{\alpha x} P_m(x) \cdot \cos(\beta x) = e^{\alpha x} P_m(x) \cdot \sin(\beta x)$

a) $\alpha + i\beta$ nu e soluție

$$y_p = e^{\alpha x} [\cos \beta x Q_m(x) + P_m(x) \cdot \sin \beta x]$$

b) $\alpha + i\beta$ e soluție

$$y_p = x \cdot e^{\alpha x} [\cos \beta x Q_m(x) + P_m(x) \cdot \sin \beta x]$$

ex $y'' - 5y' + 6y = 6x^2 - 10x + 2$

I) rezolv ecuatia liniara omogena

$$r^2 - 5r + 6 = 0$$

$$r_{1,2} = 3, 2$$

$$\Rightarrow y_1 = e^{2x} \quad y_2 = e^{3x}$$

$$y = e^{2x} + e^{3x}$$

II) Ecuatia particulara: observam ca f - polinom

$b \neq 0 \Rightarrow$ primul caz

$$y_p = a_2(x) = \alpha x^2 + \beta x + \gamma$$

afinem constante

$$y_p' = 2\alpha x + \beta$$

$$y_p'' = 2\alpha$$

$$\Rightarrow 2\alpha - 5(2\alpha x + \beta) + 6\alpha x^2 + 6\beta x + 6\gamma = 6x^2 - 10x + 2$$

$$6\alpha x^2 + (6\beta - 10\alpha)x + 2\alpha - 5\beta + 6\gamma = 6x^2 - 10x + 2$$

$$\begin{cases} 6\alpha = 6 \Rightarrow \alpha = 1 \\ 6\beta - 10\alpha = -10 \Rightarrow \beta = 0 \\ 2\alpha - 5\beta + 6\gamma = 2 \Rightarrow \gamma = 0 \end{cases}$$

$$\Rightarrow y_p = x^2$$

$$III) y = y_0 + y_p = C_1 e^{2x} + C_2 e^{3x} + x^2$$

SISTEME DE ECuatii LINIARE

$$\begin{cases} y_1'(x) = a_{11}y_1(x) + a_{12}y_2(x) \\ y_2'(x) = a_{21}y_1(x) + a_{22}y_2(x) \end{cases}$$

Notatii:

$$Y = \begin{pmatrix} y_1(x) \\ y_2(x) \end{pmatrix}$$

$$A = \begin{pmatrix} a_{11} & a_{12} \\ a_{21} & a_{22} \end{pmatrix}$$

$$Y' = A \cdot Y$$

$$u = (y_1, y_2)$$

$$Y = U \cdot \begin{pmatrix} c_1 \\ c_2 \end{pmatrix}$$

Metoda ecuatiei caracteristice

caut solutii de forma $Y = \begin{pmatrix} y_1(x) \\ y_2(x) \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} \alpha_1 \cdot e^{\lambda x} \\ \alpha_2 \cdot e^{\lambda x} \end{pmatrix}$, inlocuim $(\lambda I_2 - A) \begin{pmatrix} \alpha_1 \\ \alpha_2 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 0 \\ 0 \end{pmatrix} \quad (**)$

$$\det(\lambda I_2 - A) = 0$$

pt fiecare valoare λ_i rezolv sistemul $(**)$ si obtim un vector propriu (α_1^i, α_2^i)

I) valori simple

- det matricea

- pt fiecare λ aflam vectorul propriu

- construim solutii $y_i = \begin{pmatrix} \alpha_1^i e^{\lambda_i x} \\ \alpha_2^i e^{\lambda_i x} \end{pmatrix}$

ne alegem una din ecuatii si o derivam

si inlocuim in derivata y_1 si y_2

si scot darna daca e necesar

- matricea fundamentala

- solutia generala

II) valori complexe $\lambda_{1,2} = \alpha \pm i\beta$

- pt $\alpha + i\beta$ det un vector propriu

$$\begin{pmatrix} (a_{11} + i b_{11}) \cdot e^{(\alpha + i\beta)x} \\ (a_{21} + i b_{21}) \cdot e^{(\alpha + i\beta)x} \end{pmatrix}$$

$$- \alpha = \alpha_1 + i\alpha_2 \Rightarrow u = (u_1, u_2)$$

III) caz valori proprii multiple

- daca A admite valori proprii cu ordinul de multiplicare 2

$$y_1' = e^{\lambda x} \cdot u_1 \quad y_2' = e^{\lambda x} \left(\frac{x}{1!} u_1 + u_2 \right)$$

$$(A - \lambda I_2) u_1 = \begin{pmatrix} 0 \\ 0 \end{pmatrix}$$

$$(A - \lambda I_2) u_2 = u_1$$

PROBLEME ATĂȘATE ECUATIILOR DIFERENȚIALE

- 1) Problema Cauchy: - rezolv. ecuația
- dau valori constante pt cazul special.
- 2) Problema Bilecalor: avem 2 condiții, înlocuim și aflăm soluția.

Obs: când avem o soluție singulară presupunem că restul e diferit.

SEMINAR 5 - SEMINAR 6

SISTEME DINAMICE GENERATE DE ECUAȚII DIF. AUTONOME

- o ecuație se numește autonomă dacă variabila funcției necunoscute nu apare în mod explicit.

Fluxul generat. Portretul fasic.

Teorema: Dacă $f \in C^1(\mathbb{R})$, atunci problema Cauchy $\begin{cases} x' = f(x) \\ x(0) = \eta \end{cases}$ are o soluție unică pentru $\forall \eta \in \mathbb{R}$.

- soluție saturată = soluție definită pe cel mai mare interval posibil $I_\eta = (\alpha_\eta, \beta_\eta)$
- soluția $x(\cdot, \eta) : I_\eta \rightarrow \mathbb{R}$
- fluxul $\gamma : \mathcal{M} \rightarrow \mathbb{R}$ $\gamma(t, \eta) = x(t, \eta)$ $\mathcal{M} = \{I_\eta \times I_{\eta'} \mid \eta, \eta' \in \mathbb{R}\}$
 Proprietăți: 1) $\gamma(0) = \eta$
 2) $\gamma(t+s, \eta) = \gamma(t, \gamma(s, \eta))$
 3) γ e continuu în raport cu η

Orbite:

→ orbita pozitivă $\gamma^+(\eta) = \bigcup_{t \in [0, \beta_\eta)} \gamma(t, \eta)$

→ orbita negativă $\gamma^-(\eta) = \bigcup_{t \in (\alpha_\eta, 0]} \gamma(t, \eta)$

Orbita = $\gamma^+(\eta) \cup \gamma^-(\eta)$

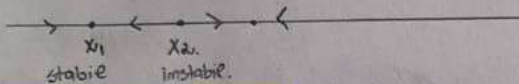
(iau mai multe valori pt η și aflu portretul)
când nu avem o constantă, ne oprim.

Sau: rezolv $f(x) = 0$

construiesc tabelul tabelul

x	$-\infty$	x_1	x_2	x_3	$+\infty$
$f(x)$		0	0	0	

← pun semnele funcției
- ←
+ →

Puncte de echilibru. Stabilitate

$$x' = f(x)$$

soluțiile $f(x) = 0$ - puncte de echilibru

Stabilitate

a) portret fasic: (il realizăm cu tabelul):

local asimptotic stabil

instabil

b) metoda liniarității (primei aproximații).

a) $f'(x^*) < 0 \Rightarrow x^*$ local asimptotic stabil.

b) $f'(x^*) > 0 \Rightarrow x^*$ instabil.

SISTEME DINAMICE GENERATE DE SISTEME PLANARE

Flux. Portret fasic.

$$\begin{cases} x' = f_1(x, y) \\ y' = f_2(x, y) \\ x(0) = \eta_1 \\ y(0) = \eta_2 \end{cases}$$

(analog ca mai sus)

$$\frac{dx}{dy} = \frac{f_1(x, y)}{f_2(x, y)} - \text{ecuație diferențială a orbitelor din portretul fasic.}$$

rezultă o funcție care e portretul fasic.

Puncte de echilibru. Stabilitate.

$$\begin{cases} f_1(x, y) = 0 \\ f_2(x, y) = 0 \end{cases}$$

Sisteme liniare:

- moka cu $A = \begin{pmatrix} a_{11} & a_{12} \\ a_{21} & a_{22} \end{pmatrix}$ - matricea coeficienților

- $(0, 0)$ - punct de echilibru

Testura:

- a) $\operatorname{Re} \lambda < 0 \quad \forall \lambda \Rightarrow (0,0)$ asimptotic stabil
- b) $\operatorname{Re} \lambda \leq 0 \quad \forall \lambda \Rightarrow (0,0)$ local asimptotic stabil
- c) altfel: instabil

λ e solutia ecuatiei $\det(\lambda \cdot I_2 - A) = 0$

• ecuatii neliniare.

$$f(x,y) = \begin{pmatrix} \frac{df_1}{dx}(x,y) & \frac{df_1}{dy}(x,y) \\ \frac{df_2}{dx}(x,y) & \frac{df_2}{dy}(x,y) \end{pmatrix}$$

Testura

$p \in C^1(\mathbb{R})$ & (x^*, y^*) punct de echilibru al sistemului.

- a) $\operatorname{Re} \lambda < 0 \quad \forall \lambda \Rightarrow (x^*, y^*)$ local asimptotic stabil
- b) $\exists \operatorname{Re} \lambda > 0$ atunci (x^*, y^*) instabil.

λ e solutia ecuatiei $\det(\lambda \cdot I_2 - f(x^*, y^*)) = 0$

FUNCȚIA LYAPUNOV.

• funcția $V(x,y)$ se dă cu sistemul.

$$\dot{V}(x,y) = \frac{dV}{dx}(x,y) \cdot f_1(x,y) + \frac{dV}{dy}(x,y) \cdot f_2(x,y)$$

Testura

$V \in C^1(\mathcal{D}) \quad \mathcal{D} \in \mathbb{R}^2$

- (i) $V(x^*) = V(x^*, y^*) = 0$ și $V(x,y) > 0 \quad \forall x,y \in \mathcal{D} \setminus \{x^*\}$
- (ii) $\dot{V}(x,y) < 0 \rightarrow \forall x,y \in \mathcal{D} \setminus \{x^*\} \rightarrow x^*$ local stabil
- (iii) $\dot{V}(x,y) > 0, \quad \forall x,y \in \mathcal{D} \setminus \{x^*\} \Rightarrow x^*$ instabil.

MODELE EC. GRAD 1.

1) Desintegrare Radioactivă.

Legea lui Rutherford: viteza de desintegrare e d.p cu cant. de substanță

$x(t)$ - cant. la mom. $t > 0$

x_0 - cant. la momentul t_0

$x'(t)$ - viteza de desintegrare.

$$\begin{cases} x'(t) = -k \cdot x(t) & k - \text{constanta de desintegrare} \\ x(0) = x_0 \end{cases}$$

Soluția modelului: modelul sistemului $\Rightarrow x(t) = C \cdot e^{-kt}$

Temp. de înjumătățire: intervalul de timp necesar unei subs. radioactive să-și înjumătățească cantitatea

$$T_{1/2} \rightarrow \frac{x_0}{2} \Rightarrow x(T_{1/2}) = \frac{x_0}{2} \quad (\text{înlocuiesc în soluție}) \Rightarrow T_{1/2} = \frac{\ln 2}{k} \quad k = \frac{\ln 2}{T_{1/2}}$$

2) Datarea prin C^{14} - izotop radioactiv (C^{12} e stabil)

$$T_{1/2} \approx 5430 \text{ ani}$$

$x(t)$ - cant. de C^{12}/C^{14} la mom. $t > 0$

t_0 - momentul de deas al organismului (fiecare organism conține C^{14})

$$\begin{cases} x'(t) = -kx & k = \frac{\ln 2}{5430} \text{ ani}^{-1} \\ x(0) = x_0 \end{cases}$$

3) Răciră corpului

Legea lui Newton: viteza de răcire a unui corp e proporțională cu dif. dintre temperatura corpului la mom. decesului și temperatura mediului

$T(t)$ - temperatura corpului la mom. $t > 0$

T_0 la momentul inițial

$$\begin{cases} T'(t) = -k(T(t) - T_m) & \text{soluția: } T(t) = (T_0 - T_m) \cdot e^{-kt} + T_m \\ T(0) = T_0 \end{cases}$$

Avem două cazuri:

- temp. mediului $>$ temp. corpului (se încălzește) T - creștere
- temp. mediului $<$ temp. corpului (se răcește) T - descreștere

Obs: $y = T_m$ - asimptotă orizontală la graficul funcției

4) Mișcare pe verticală a corpului gravitațional. (cazurile un corp în aer)

x - distanța de la corp la suprafața pământului.

$V(0) = V_0$ viteză inițială

$G(x)$ - forță gravitațională (cu cât crește distanța, cu atât scade forța de atracție)

R - raza pământului

$$G(x) = \frac{-k}{(x+R)^2} \quad k = mg \cdot R^2$$

$$\begin{cases} V'(x) \cdot V(x) = \frac{-gR^2}{(x+R)^2} \\ V(0) = V_0 \end{cases}$$

$$V(x) = \pm \sqrt{\frac{2gR^2}{x+R} + V_0^2 - 2gR}$$

Altitudinea maximă: când corpul se oprește $\Rightarrow V(h) = 0$.

Viteza de evadare din câmpul gravitațional (cu o viteză trebuie aremată inițial ca acesta să potosească gravitația permanent)

$$V_e = \lim_{h \rightarrow \infty} V_0(h)$$

V_0 - velocidade inicial pt. onde corpo atinge tr.

MODELE PRIN ECUATII DE ORD 2

1) deplasarea unui corp sub acțiunea unei forțe.

$x(t)$ - poz corpului la momentul t .

x_0 - poz corpului la momentul initial

$$X(0) = X_0$$

Leges bei Newton (2): $F = m \cdot a$

aceleração = variação da velocidade em um intervalo de tempo $x''(t)$

$$\begin{cases} m \cdot x'' = F(t, x(t), x'(t)) \\ x(0) = x_0 \\ x'(0) = v_0 \end{cases}$$

2) Pendulul matematic

2(+)- unghiul format din fer si verticale la marm +

76 - unghiul la momentul initial

$$\begin{cases} y''(t) + \frac{g}{l} \cdot \sin y(t) = 0 & l - \text{Längsma\ss des Fadenes} \\ y(0) = y_0 & g - \text{acc. d. Schw.} \\ y'(0) = \frac{v_0}{l} \end{cases}$$

$$\varphi(t) = I_0 \cos \omega t + \frac{V_0}{I \cdot \omega} \sin \omega t \quad \omega = \frac{2\pi}{T}$$

3) Pendulum harmonic ~~osc.~~ μ car.

$x(t)$ - alungirea rezultândă dintr-o forță de poziție de echilibru la momentul t

x_0 - poz corpului la momentul initial.

V_0 - viteza corpului la mom. initială

Legea lui Hooke: F (forța de elasticitate) e proporțională cu alungirea resortului

$$\begin{cases} X'' + \frac{g}{\ell} \cdot X = 0 \\ X(0) = X_0 \\ X'(0) = v_0 \end{cases} \quad \frac{g}{\ell} = \omega_0^2 \quad \omega_0 - \text{frequência natural do pêndulo}$$

$$x(t) = x_0 \cos \omega_0 t + \frac{v_0}{\omega_0} \sin \omega_0 t$$

4) Pendulul armonic cu frecar.

$$\begin{cases} x'' + \lambda x' + \omega_0^2 x = 0 \\ x(0) = x_0 \\ x'(0) = v_0 \end{cases}$$

• ecuația caracteristică $\lambda^2 + \lambda\gamma + \omega_0^2 = 0$

$$A = \lambda^2 - 4\omega_0^2$$

- $\lambda > 0 \Rightarrow$ supra-amortisare
- $\lambda = 0 \Rightarrow$ amortisare critică
- $\lambda < 0 \Rightarrow$ amortisare slabă

5) Oscilație forțată.

$$\begin{cases} x'' + \omega^2 x = a \cos \omega t \\ x(0) = x_0 \\ x'(0) = v_0 \end{cases}$$

DINAMICA POPULAȚIEI

$x(t)$ - mărimea unei populații la momentul $t > 0$.

$$x(0) = x_0$$

$x'(t)$ - viteza cu care se modifică populația.

$$\frac{x'(t)}{x(t)} - \text{rata de creștere}$$

1) Modelul creșterii exponențiale Malthus

r - rata de creștere = $b - \mu$ (rata nașterilor - rata morții)

$$\begin{cases} x' = rx \\ x(0) = x_0 \end{cases}$$

• aflăm soluția.

- $r < 0 \Rightarrow$ populația $\rightarrow 0$
- $r > 0 \Rightarrow$ populația $\rightarrow \infty$

2) Modelul logistic (Verhulst)

- rata de creștere = o funcție care depinde de populație
- K - constanta de suport a mediului.

$$\begin{cases} x' = r_0 x \left(1 - \frac{x}{K}\right) \\ x(0) = x_0 \end{cases}$$

• aflăm puncte de echilibru $f(x) = 0$.

• soluția modelului: $x(t) = \frac{x_0 \cdot K \cdot e^{r_0 t}}{K - x_0 + x_0 \cdot e^{r_0 t}}$

MODELE CU SISTEME DE ECUAȚII

1) Modelul pradă-prădător

$x(t)$ - mărimea populației pradă

$y(t)$ - mărimea populației prădător.

$$\begin{cases} x' = a x - b x y \\ y' = c x y + d x y \end{cases}$$

⊕ dacă nu e mănăst, crește
⊖ dacă nu e mănăst, scade.

xy - mărimea interacțiunilor între populații

- puncte de echilibru
- stabilitate
- probă fază

2) Modelul epidemiologic SIR

S - clasa suspectilor

I - clasa infectiilor

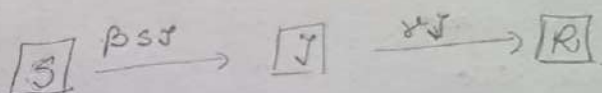
R - clasa recuperatilor.

S.I - interactiuni

$$\begin{cases} S' = -\beta SI \end{cases}$$

$$\begin{cases} I' = \beta SI - \gamma I \end{cases}$$

- puncte de echilibru
- stabilitate
- ecuatii orbitelor
- portretul fazei

METODE DE APROXIMARE

METODE SEMIANALITICE

$$\begin{cases} y' = f(x, y) \\ y(x_0) = y_0 \end{cases}$$

1) Metoda aproximațiilor succesive

ecuația integrală Volterra: $y(x) = y_0 + \int_{x_0}^x f(s, y(s)) ds$

sistemul aproximațiilor succesive: $y_{n+1} = A(y_n)$

Teorema de $f!$ în spațiu:

f continuă + lipsă: $\exists \alpha > 0$ a.c. $|f(x, y_1) - f(x, y_2)| \leq \alpha |y_1 - y_2| \quad \forall y_1, y_2 \in \mathbb{R}$

$\Rightarrow$ problema Cauchy are o soluție unică care poate fi aproximată prin metoda aproximațiilor succesive.

- alegem $y_0(x) = 1$ - o valoare.
  - aflăm y_k până ne prindem de o funcție. (Serii Taylor).
- Lipsă pe $[0, b] \times \mathbb{R}$: $\left| \frac{\partial f}{\partial y}(x, y) \right| \leq M = \alpha$

Teorema de $\exists!$ în bilă:

$$\bar{D} = [x_0 - a, x_0 + a] \times [y_0 - b, y_0 + b]$$

Problema Cauchy are o soluție unică $y^* \in C([x_0 - h, x_0 + h], [y_0 - b, y_0 + b])$ care poate fi obținută prin aproximare succesivă, $h = \min\{a, \frac{b}{M}\}$ M - maximul funcției f

2) Metoda Seriei Taylor

$$y(x) \approx \bar{y}(x) = y(x_0) + \frac{y'(x_0)}{1!} (x - x_0) + \dots + \frac{y^{(n)}(x_0)}{n!} (x - x_0)^n$$

METODE NUMERICE (condițiile initiale sunt pe capete)

1) Metoda lui Euler

$d_1: y - y_0 = m(x - x_0)$

$$y - y_0 = f(x_0, y_0)(x - x_0)$$

$$(x_1, y_1) \in d_1 \Rightarrow y_1 = y_0 + f(x_0, y_0) \cdot (x_1 - x_0)$$

- alegem puncte până ajungem la capătul din dreapta.
- moduri echidistante: $x_{m+1} - x_m = h$ - pas $\Rightarrow y_{m+1} = y_m + f(x_m, y_m) \cdot h$

2) Metoda Euler modificată

- panta medie a soluției pe $[x_m, x_{m+1}]$: $P_m = \frac{1}{x_{m+1} - x_m} \cdot \int_{x_m}^{x_{m+1}} f(s, y(s)) ds$

$$P_m \approx y' \left(\frac{x_m + x_{m+1}}{2} \right)$$

$$y_{m+1} = y_m + (x_{m+1} - x_m) \cdot f \left(\frac{x_m + x_{m+1}}{2}, y \left(\frac{x_m + x_{m+1}}{2} \right) \right)$$

$\Rightarrow$ Aproximare cu Euler clasice.

3) Runge-Kutta

- succesiune de etape, fiecare evaluând o valoare aprox a pantei
- pasul final utilizând o medie ponderată a pantelor calculate.

$$y_{m+1} = y_m + h(b_1 k_1 + b_2 k_2 + \dots + b_s k_s)$$